

Klarhet för allmänheten

Alice Forssell, Kajsa Lövgren Olofsson, Wilma Bjelkmark Östlund

Om oss

Vi är tre studenter som läser vår sista termin på programmet Språk, Litteratur och Medier på Linköpings Universitet. Denna blogg är en del av vår medieutbildning.

Sociala medier

[Instagram](#)

[Youtube](#)

[Facebook](#)

Detta är en återpublicering av bloggen [Klarhet för allmänheten](#).

Ett projektarbete i kursen *Att publicera i den medierade offentligheten* vt 2024 som publicerats av

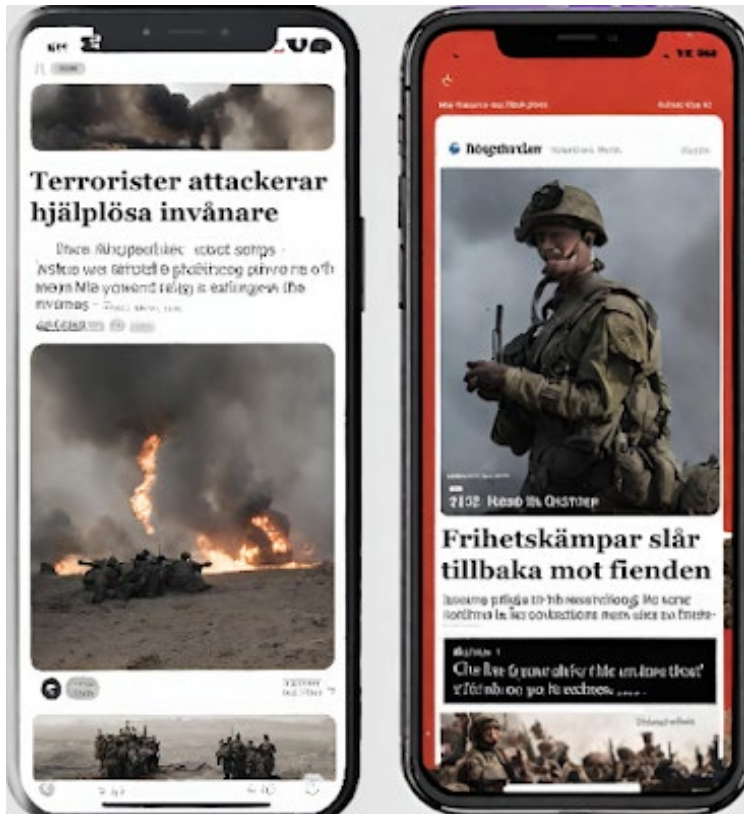
Linköping University Electronic Press i serien: [Linköping Electronic Press Workshop and Conference Collection](#), Nummer 34

ISSN: 2003-6523

© Författarna. Denna publikation är licensierad under en [Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens](#).

Språkbrukets makt i nyhetsrapportering om krig

FAKTATEXT

Två sidor av samma mynt, den enda skillnaden är språket.

I en värld där medierna har en alltmer framträdande roll i formandet av våra åsikter och uppfattningar, är det av avgörande betydelse att reflektera över varför mediernas språkbruk och dess inverkan är så betydelsefull. Medier besitter en stor makt när det kommer till att påverka hur vi ser på och förstår världen omkring oss. Det är därför nödvändigt och viktigt att på ett konkret och medvetet sätt förstå betydelsen i den maktposition som medierna sitter på när det kommer till formandet av det offentliga samtalet. I dagens medielandskap, där nyhetsrapportering om krig och konflikter är alltmer framträdande, är det särskilt aktuellt att rikta uppmärksamheten mot nyhetsmediers språkbruk i krigssituationer, vi kommer fokusera på digitala nyhetstidningar.

Den amerikanske journalisten och filosofen Walter Lippman var banbrytande i sin kritik av medier och opinionsbildning där han bland annat beskriver journalistikens potential att forma människors bild av verkligheten. Han förklarar att när kommunikationsstrategier används för att förvrida och omvandla verklighetsskildringar finns risken att det offentliga samtalet faller offer för propagandister eller vinklade journalister med specifika agendor. Grundfrågan om språkval, retorik, metaforer och krigsdiskurser i nyhetsmedia kan därav ses som en av de mest centrala när det kommer formandet av det offentliga samtalet.

Att nyhetsmedier påverkar individers åsikter är för de flesta allmän kunskap, men samtidigt verkar många förbise att det snarare är språket än innehållet i nyhetsrapportering som formar åsikterna. Språket, grunden för mänsklig kommunikation, är ett kraftfullt verktyg som kan forma uppfattningar och påverka känslor. I tider av krig och konflikt spelar språket därför en särskilt avgörande roll, som krigsvapen, verktyg för fredsbyggande och ett sätt att kontrollera handlingar. Avhumaniserande språk, inflammatorisk retorik och propaganda kan alla tjäna till att underblåsa konflikter och undergräva

utsikterna för fred. Det finns många historiska exempel på språkets destruktiva kraft för det offentliga samtalet i krigstid, vilket man kan se från historiska krig fram till dagens krig i Ukraina och Gaza. Språk i krigssituationer kan också vara en kraftfull resurs för fredsbyggande, främjande av förståelse, empati och för att underlätta dialog i det offentliga samtalet. I efterdyningarna av konflikter bygger försoningsinsatser ofta på effektiv kommunikation för att läka sår, återuppbygga förtroende och förhindra framtida våld.

Hur språket och retoriken i nyhetsmedier påverkar vårt samtal om krig är ett ämne det finns mycket forskning om och slutsatsen forskarna drar är att de ord och uttryck som används spelar en betydande roll för de uppfattningar och åsikter som skapas. I sin forskning visar Valerie Gouse med flera, bland annat, att krigshistorier som journalister rapporterar om tenderar att lida av sensationalism, identifiering med endast en sida och en överbetoning av materiella skador och mänskliga förluster. I krigsrapportering använder journalister ett språk som präglas av en handlingsorientering som ofta uppmanar till våld som ett sätt att lösa konflikter, vilket ibland leder till ännu fler konflikter. Håkan Hvitfelt skriver i "Nyheter i krig" (1988) att språket är "den viktigaste faktorn med avseende på mediernas omformning av verkligheten". Han menar att ord, meningar och ordningsföljden mellan meningar som nyhetsmedier använder är av stor betydelse för skildringen av händelsen och däribland också förhållanden och uppfattningar som människor utvecklar. Olika bilder av samma händelse skapas om språket förändras, även om det sakliga innehållet är oförändrat.

För att göra detta så enkelt som möjligt kommer vi presentera Hvitfelts fördelning av de språkliga knep som ofta används i krigsrapportering i olika kategorier, de lyder som följande:

Emotionella uttryck: Starkt positivt eller negativt värdeladdade ord och uttryck som används i stället för alternativ med likartad innebörd men med svagare värdeladdning. Exempelvis, "terrorister" i stället för "gerilla" eller "separatister".

Konnotationsrika uttryck: Ord eller uttryck som framkallar dramatiska eller på annat sätt önskvärda associationer som används i stället för mer neutrala ord och uttryck. Exempelvis, "massmord" kontra "dödande".

Metaforer: Nyhetsspråket innehåller ofta målande och associationsskapande omskrivningar, det vill säga bildspråk. Exempelvis används ofta naturmetaforer, som till exempel "blossat upp med full låga" eller "en brand som hotar att förtära nationen". De används dels stilistiskt, dels i syfte att ytterligare förstärka intrycket av händelsernas allvar och öka dramatiken.

Skaluttryck: Ord eller uttryck som bildar ett slags intervall på en skala. Gränserna för användning av dessa ord är oklara där nyhetsmedierna normalt föredrar så starka eller intensiva ord som möjligt. Exempelvis, "svåra kravaller". Här kan man ställa sig frågan när demonstrationer övergår till att bli kravaller och när dessa övergår till att bli "svåra"?

Relationsuttryck: Genom att relatera till exempelvis olika tidpunkter eller förhållanden kan nyhetsmedierna anspela på dramatik som saknas i verkligheten eller på annat sätt påverkar bilden av verkligheten i önskvärd riktning. Exempelvis, "Krisen mellan A och B är nu betydligt allvarligare än för två månader sedan". Detta kan vara korrekt, men samtidigt kan det för två månader sedan knappt varit en kris, vilket ger en helt annan bild av situationen för läsaren.

Vaga eller oprecisa ord och uttryck: Dessa används bland annat när osäkerhet föreligger eller intryck av osäkerhet är önskvärt. Med denna typ av ord eller uttryck kan man vidare dölja eller framhäva exempelvis meningsskiljaktigheter. Exempelvis, "striderna krävde fler offer än på månader." Läsaren vet inte vad offer innebär och hur många månader de syftar på.

Ni läsare kan ta en minut och fundera kring hur följande välanvända nyhetsord får er att känna: "Storkrig" kontra "krig", "massmord" kontra "dödande", "terrorist" kontra "frihetskämpe", och "sönderbombning" kontra "bombning". Dessa är bara några exempel på ord som används i nyhetsrapportering i krigssituationer, men det belyser starkt hur ordval och konnotationer besitter makt över våra känslor och uppfattningar om situationen. I användningen av "bombning" kontra "sönderbombning" är prefixet "sönder" i de allra flesta fall sakligt onödigt eftersom saker som bombas självfallet går sönder, men tillägget skapar en betydligt större dramatik och känslomässig effekt på samtalet. Vidare är användningen av ordet "dödande" belysande då det används för att beskriva faktiska omständigheter och används i mer neutrala sammanhang, där syftet är att beskriva handlingen att ta någons liv utan att lägga till känslomässig tyngd. "Massmord" är å andra sidan ett mer känslomässigt laddat ord där det ofta väcker starka känslor av avsky och fördömande. Ordet "massmord" associeras starkt med hat, och det används vanligtvis för att beskriva brutaliteten och omfattningen av en handling där flera människor har mördats av en enskild gärningsperson eller en grupp. Detta exemplifierar rollen som ordval och uttryck spelar i nyhetsrapportering om krig och effekten det har på det offentliga samtalet.

Överdramatisering förekommer främst i rubriker och ingresser där forskning visar att de flesta människor inte läser artiklarna utan nöjer sig med rubrikerna och ingresserna. Med detta i åtanke har författarna för dessa en otroligt stor påverkan på hur det offentliga samtalet uppfattar de krigsnyheter som presenteras. I dagens klickkultur, där tidningar drivs av mängden läsningar, finns det en risk att många tidningar nedprioriterar saklig information till förmån för sådant som lockar läsare. Eftersom majoriteten av människor endast läser rubrikerna och ingresserna är frågan man ska ställa sig som läsare vilken bild av verkligheten dessa egentligen målar. Den övergripande slutsatsen som Hvitfelt, samt Valerie Gouse med flera, drar är att språkbruket i en stor del av rubrikerna och ingresserna förvränger verkligheten. Rubrikerna är inga sammanfattningar, de tar fasta på detaljer i artiklarna och erbjuder ofta en vinklad tolkning eller spekulation där osäkra påståenden anges med citat- eller frågetecken.

Den främsta anledningen till att dramatiska ord och uttryck används är som tidigare nämnts för att underhålla och få klick, men de kan även – särskilt i krigstider – användas för att driva en viss agenda. Exempelvis kan det användas för att skapa fientliga känslor och åsikter, samla in pengar till militären, eller skapa en känsla av fosterlandskärlek och rättfärdiga handlingar.

Språkets komplexitet och mångfaldiga funktioner har makten att kraftigt förvränga vår bild av den verklighet som uppmärksammas, utan att direkt framställa lögn. Resultatet blir missvisande information oavsett den medvetna eller omedvetna avsikten med informationen.

Sammanfattningsvis visar denna text att språket som används i nyhetsmediernas rapportering om krig är i hög grad viktig när det kommer till formandet av det offentliga samtalet. Språket är ett tveeggat svärd där det har funktionen att vidmakthålla den civila moralen, förstärka försvarsviljan, motverka rykten, lugna oro och stärka solidariteten. Likaså har det makten att orsaka fientlighet och hat, sprida rädsla, förstärka konflikter, samt skapa missförstånd och fördomar om situationen.

Terrorist
Frihetskämpe Gerilla

Sönderbombning
Bombning **Anfall**

Storkrig **Terrorattack**
Konflikt **Krig** **Attack**

Invadera **Misär** **Dödande**
Ockupera **Hopplöst**

Vanliga ord som används i nyhetsrapportering om krig.

Läs om ett tillfälle där vi märkte av hur språkbruket i krigsrapportering påverkade oss och det offentliga samtalet i vår krönika: [Kommer kriget eller fick jag panik i onödan?](#)

Ska journalister få använda vilka ord de vill i rapportering om krig? Läs vår debattartikel om ämnet: [Vikten av ord – nyhetsmediernas ansvar och makt i krigsrapportering](#)

Tips till er som vill läsa mer om hur nyhetsmediernas rapportering om krig påverkar oss:

Chomsky, N. (2002) Power and terror. New York: Seven Stories Press.

Cotterell, B. (2003) "Narrative control in peacebuilding", i Narratives and the making of peace, S. Humphreys (red.)

Piotrowski, C. H., & Walker, G. R. red. (2006) War and language

Texten bygger på dessa vetenskapliga artiklar och forskningskällor:

Håkan Hvitfelt "Nyheter i Krig", i Styrelsen för psykologiskt försvar (1988)

Valerie Gouse, Mariely Valentin-Llopis, Dr. Stephen Perry, & Beryl Nyamwange, "An Investigation of the Conceptualization of Peace and War in Peace Journalism Studies of Media Coverage of National and International Conflicts"

Elliot, M. (red.). 2019. Medierna och det offentliga samtalet. Rapporter från DJM • Nr 1/2019, Kristoffer Hold "Det offentliga samtalet och problemet med 'falska nyheter'" URL: <http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1350959/FULLTEXT01.pdf>

Alice Forssell

Kommer kriget eller fick jag panik i onödan?

KRÖNIKA

"JAG HAR MÅTT ILLA UNDER HELA TIDEN SOM SVENSKA MILITÄREXPERTER SYNTS PÅ NYHETERNA OCH UTTALAT SIG OM OLIKA SCENARIOR OCH TOLKNINGAR OCH STRATEGIER [...] JAG TROR ATT JAG GÅR O LÄGGER MIG I FOSTERSTÄLLNING ETT TAG, MEN FÖRST SKA JAG MEDDELA BARNEN ATT DE INTE BEHÖVER OROA SIG."

DAGENS NYHTER

Kommentar från artikeln "Alla måste sluta upp för att kunna försvara samhällets existens" på Facebook.

Den 7 januari satt jag hemma i soffan och när jag gick in på Facebook blev jag direkt överväldigad av rubriker från nyhetstidningar: "Därför varnar svenska regeringen för krig", "Toppmilitärens varning: Ökad risk för storkrig", och "Militärens varning: 'Det kan bli krig i Sverige'". Krig? I Sverige? Jag som aldrig har sett ett vapen, sovit ute eller känt rädslan av att behöva överge mitt hem. Ska mina nära och kära dras in i krig? Min bror och min pappa har gjort lumpen, behöver de rycka in nu? Min bästa väns mamma är sjuksköterska, ska hon? Och jag, ska jag behöva rycka in? Tänk om jag blir utan min familj? Tänk om jag är ensam kvar efter att kriget är över? Paniken inom mig bara växte och växte. Jag var inte den enda. Under nyhetsinläggen såg jag hundratals kommentarer.

Den känslan jag fick när jag bläddrade igenom alla dessa artiklar var en känsla av att jag som medborgare direkt måste förbereda mig och att kriget är på ingång. Det är nu, nu som tankarna börjar snurra i mitt huvud. Den sjunde januari publicerade Aftonbladet artikeln: "ÖB: Alla svenskar måste förbereda sig för krig" och Expressen och Dagens Nyheter publicerade samma dag artiklarna: "Toppmilitärens varning: Ökad risk för storkrig" respektive "Alla måste sluta upp för att kunna försvara samhällets existens". Mina känslor kring dessa artiklar var spridda, det var en blandad känsla av panik och oro som fanns i hela kroppen. Dessutom är jag inte den personen som kommenterar och delar med mig av mina åsikter i ett kommentarsfält på sociala medier så jag ringde mamma i stället.

- Har du sett artikeln Aftonbladet publicerade?
- Nej, vad är det för artikel?
- Kriget kommer till Sverige, vad gör vi nu?

Efter samtalet med min mamma såg jag att det fanns 826 kommentarer på Aftonbladets inlägg, 133 kommentarer på Expressen inlägg, och Dagens Nyheter hade 58 kommentarer på sitt inlägg. Alla kommentarer fanns på nyhetsmediernas Facebooksida. Det svenska folket var överens om att de blivit uppskrämda. Många poängterade en rad olika saker, men känslan i kommentarsfälten var uppenbart oro och rädsla för den osäkra framtiden som kunde komma. Oron för krig som jag först känt efter att ha läst Aftonbladets artikel blev varken större eller mindre när jag fick upp Expressens artikel. Känslan av oron fanns redan där. Jag gick in för att läsa kommentarerna, jag vet inte varför men gjorde det ändå. Stämningen i detta kommentarsfält hade en annan ton än Aftonbladets – en ifrågasättande ton. En kommentar från Expressens kommentarsfält är: "Hur ska ni ha det? Den ena dagen ska vi leva som vanligt och nästa förbereda oss för krig".

Jag funderade mer och mer på hur språket som användes i artiklarna påverkade oss medborgare. Hur kan journalister vilja skapa en orolig känsla hos oss läsare? Tonaliteten i kommentarsfälten var varierad. Dessa kommentarer visar på behovet av att hantera kommunikationen om säkerhetsfrågor på ett ansvarsfullt och genomtänkt sätt för att undvika överdrivna reaktioner och samtidigt informera medborgarna på ett klart och tydligt sätt. Expressens kommentarsfält hade denna kommentar: "Gå ut i media o skrämma upp hela Sveriges befolkning på detta vis i stället för andra åtgärder [är] bedrövligt det är inte bara vi som sitter osäkert". Det är förståeligt att individen har uttryckt frustration över upplevelsen av att medierna fokuserar på att skrämma upp befolkningen i stället för att tillhandahålla konkreta och konstruktiva åtgärder. Det är viktigt att kommunikation om säkerhet och potentiella hot hanteras med stor omsorg och ansvar. Att skapa oro utan en tydlig anledning kan leda till onödig stress och ångest hos medborgarna. Samtidigt är det också viktigt att förstå att militära experter och myndigheter har ett ansvar att informera allmänheten om eventuella hot och säkerhetsrisker. Utmaningen ligger i att hitta den rätta balansen mellan att vara transparent och undvika onödig panik. Kommunikationen bör vara grundad på fakta och förmedlas på ett sätt som ger medborgarna möjlighet att förstå situationen och vidta nödvändiga åtgärder utan att skapa överdriven rädsla.

OROLIG? NEJ
MEDVETEN OM ATT RISKEN
FINNS? JA.

AFTONBLADET

HUR SKA NI HA DET? ENA
DAGEN SKA VI LEVA SOM
VANLIGT OCH NÄSTA
FÖRBEREDA OSS FÖR KRIG?

EXPRESSEN

Kommentarer från artiklarna: "ÖB: Alla svenskar måste förbereda sig för krig.", "Toppmilitärens varning: Ökad risk för storkrig." på Facebook.

Redan dagen efter hade dessa nyhetsartiklar ändrade rubriker. Anledningen till det kan man se i Aftonbladets publicering av artikeln: "Skarpa krigsuttalanden skrämde många- ökad oro i landet." Känslan av att det inte bara var jag som blev oroad över alla dessa artiklar gav mig ett lugn. Precis som innan tittade jag närmare på kommentarerna. Aftonbladet har själva ställt en fråga i kommentarerna: "Känner du dig orolig för att Sverige ska dras in i krig?", 73 personer har svarat, varav en av dessa fångade mig mer än andra: "Orolig? Nej. Medveten om att risken finns? Ja." Det är möjligt att personen bakom citatet redan förstod att det fanns komplexiteten och nyanser i frågan som diskuterades och föredrog en mer eftertänksam och realistisk inställning.

"GÅ UT I MEDIA O SKRÄMMA UPP HELA SVERIGES
BEFOLKNING PÅ DETTA VISET I STÄLLET FÖR
ANDRA ÅTGÄRDER BEDRÖVLIGT DET ÄR INTE BARA
VI SOM SITTE OSÄKERT HELA VÄRDEN"

EXPRESSEN

Kommentarer från artikeln: "ÖB: Alla svenskar måste förbereda sig för krig.", "Toppmilitärens varning: Ökad risk för storkrig." på Facebook.

Av alla dessa artiklar som publicerats har man inte bara sett oro i kommentarerna, utan många medborgare har visat ilska, rädsla och irritation över språkbruket och att nyhetsmedier verkar hetsa upp ämnet. Språk och retorik är kraftfulla verktyg som kan användas för att påverka hur människor

uppfattar och reagerar på det ämne som diskuteras. När det gäller diskussioner om känsloladdade ämnen, precis som rädsla och oro, liksom ilska och irritation, kan sättet vi formulerar och kommunicera våra tankar ha betydande konsekvenser. Språkets nyanser och ton spelar en avgörande roll i hur vi tar emot och bearbetar information. En konstruktiv och respektfull diskussion kan främja förståelse och öppenhet, medan ett nedsättande språkbruk kan leda till polariserade åsikter.

Journalisternas formuleringar har en stor betydelse när det kommer till diskussioner kring känsloladdade ämnen, som involverar rädsla, oro, ilska och irritation. Språkets nyanser och tonalitet har betydande konsekvenser för hur vi tar emot och bearbetar information. Journalisternas sätt att uttrycka sig påverkar dessutom den efterföljande diskussionen, särskilt i kommentarsfält och liknande arenor. En person som känner rädsla eller ilska tenderar sällan att vara en nyanserad diskussionspartner.

Därmed är det viktigt att vara medveten om hur vi formulerar oss, som till exempel, rubriker och kommentarer. En ansvarsfull användning av språk kan bidra till en mer konstruktiv och balanserad diskussion. Nu är det mars och oron jag kände i januari är inte alls lika stark så paniken jag fick var i onödan, kriget kommer tydligen inte.

Skribent: Kajsa Lövgren Olofsson

Vill du dela med dig av dina upplevelser? Kontakta oss.

Vill du lära dig mer om nyhetsmedierna och krigsrapportering? Läs vår faktatext: [Språkbrukets makt i nyhetsrapportering om krig](#)

Är du intresserad av diskussionen om språk i krigsrapportering? Läs vår debattartikel: [Vikten av ord – nyhetsmediernas ansvar och makt i krigsrapportering](#)

Kajsa Lövgren Olofsson

Vikten av ord – nyhetsmediernas ansvar och makt i krigsrapportering

DEBATTARTIKEL

Erkännande:

Foto av Alon, <https://www.flickr.com/photos/photoloni/6321527653>, text tillagd.

Nyhetsmediernas språkbruk är något som både journalister och läsare behöver tänka på. Nyhetsmedierna har stor makt över hur allmänheten uppfattar olika händelser i omvärlden och ett överdrivet dramatiserande och alarmistiskt språkbruk riskerar att skrämna upp människor i onödan. Denna artikel är därför en vädjan till landets alla journalister och redaktörer att noga tänka över den makt som deras ord besitter och hur detta påverkar allmänheten.

Det går att argumentera för att medierna är fria att uttrycka sig och använda vilka ord de vill – det står trots allt i grundlagen att de har stor frihet i att uttrycka vad de vill och publicera information utformad på det sätt som de själva tycker är mest passande. Samtidigt finns det en teori som specifikt tar fasta på nyhetsmediernas sociala ansvar gentemot allmänheten. Denna teori påpekar att medierna, trots sin frihet, bör undvika allt som kan leda till bland annat social oro. Det innebär att journalister och redaktörer har ett stort ansvar att se till att deras språkbruk inte skapar oro och upprördhet bland medborgarna. Ett sätt att göra detta på är att undvika dramatiserade ord och skräckinjagande uttryck. Läsaren får helt andra uppfattningar av en text som använder sig av ord som massmord och sönderbombning, än av en text med orden dödande och bombing. Detta kan ni läsa mer om i faktatexten "Språkbrukets makt i nyhetsrapportering om krig" som ni finner på bloggen.

Det är dock tydligt att nyhetsmedierna inte alltid uppfyller de krav som uttrycks i det sociala ansvaret. Istället går det att påstå att dessa krav endast uppfylls i begränsad utsträckning och att medierna till stor del väljer att utnyttja den frihet som uttrycks i grundlagen. Detta betyder att nyhetsmedierna i stor utsträckning väljer att publicera vad de vill utan hänsyn till det sociala ansvaret och dess villkor. I förlängningen kan detta anses innebära att journalister och redaktörer använder mer känsloladdade ord och uttryck om de bedömer att det gynnar dem och deras informationsförmedling mer än att

utesluta dem. Det är säkert ingen journalist eller redaktör som medvetet vill skrämma upp eller oroa sin publik, men deras önskan om att få uppmärksamhet och i längden även ekonomisk framgång riskerar att överskugga tanken på sitt sociala ansvar och läsarnas välmående. Som journalist eller redaktör är det såklart svårt att alltid vara medveten om och kritiskt tänka på hur ens språkbruk kommer att landa hos läsarna, men vi skulle önska att medvetenheten och den kritiska blicken kunde få större plats i arbetet med nyhetsrapportering.

Som journalist eller redaktör inom nyhetsbranschen är det också viktigt att ha i åtanke vilka som utgör målgruppen och hur dessa tar del av de nyheter som levereras i tidningar och på nätet. En viktig aspekt av detta är hur läsare går igenom och väljer ut de nyheter som de tar till sig. Forskning visar att de flesta ur nyhetsmediernas målgrupp inte läser hela artiklarna utan främst tar till sig nyheter via rubriker och ingresser. Med denna information i bakhuvudet är det lätt att förstå att journalister och redaktörer sitter på enorm makt över allmänheten. Det är dessa yrkesgrupper som besitter makten att bestämma hur den stora majoriteten av den svenska befolkningen förstår sig på sin omgivning och viktiga händelser, både nationellt och internationellt. På grund av denna makt är det viktigt för dessa yrkesgrupper att vidta försiktighet och ha sitt språkval i åtanke när de skriver, korrekturläser och publicerar nyhetsartiklar. Det måste finnas en medvetenhet i arbetet kring vilket språk man ska använda, redan från dess att texterna börjar utformas. Det räcker inte att försöka rätta till informationen som har presenterats i rubriken eller ingressen senare i brödtexten och det rättfärdigar inte heller användningen av inflammerat, skräckinjagande och dramatiskt språk. I och med att majoriteten av läsarna oftast nöjer sig med rubrikerna och inte läser förtydligandena är det otroligt viktigt att tänka på språkbruket.

Oavsett avsikten bakom de ordval som nyhetsmedierna använder så kan man konstatera att ordvalen har flera effekter. Det viktiga är hur den kommunicerade nyheten tas emot och används av läsare och lyssnare. När språket dramatiseras eller överdrivs blir konsekvensen tydlig: läsarnas verklighet blir förvrängd¹. Används dessa språkliga överdrifter redan i rubriken och ingressen så förvrängs läsarnas verklighet i ännu större utsträckning än om de används mer utförligt i brödtexten. Resultatet av detta blir att informationen blir missvisande, oavsett om det var avsikten eller inte. Att avstå från att ge allmänheten en missvisande eller dramatiserad bild av verkligheten är en viktig del av nyhetsrapportering i fredstider, men i tider av krig är det en avgörande aspekt. När informationen som når ut till medborgarna är missvisande, förvrängd eller överdriven finns det stor risk att det leder till panik, rädsla och oro, vilket kan få stor påverkan på samhället i stort.

Med detta sagt så vill vi skicka en vädjande hälsning till alla journalister och redaktörer att vara mer medvetna om hur ert språkbruk påverkar den stora allmänheten i vårt land. Det är jätteviktigt att ha de ovannämnda argumenten i åtanke när ni skriver rubriker och formulerar ingresser då det är dessa som når ut till den absolut största mängden läsare. Vi förstår att det är en svår tid för nyhetsmedierna att navigera, med klickkultur och ökade kommersiella krav där känslor och dramatiseringar är vad som verkar locka mest. Likaså förstår vi att ni behöver få läsare och att få in tillräckligt med intäkter för att täcka era kostnader, men det är viktigt att förstå att era formuleringar får konsekvenser för allmänheten, vilket i tider av krig och konflikter kan vara skadligt. Vi är medvetna om att en del av nyhetsmediernas funktion är att utformas och användas som underhållning, men det är inte passande att göra detta i känsliga och utsatta situationer där resultatet av detta blir oro, rädsla och panik, eller, ännu värre, våldsamma handlingar och ökat hat och fientlighet. En lika viktig del av er funktion är att informera och vara underlag för utforskandet av verkligheten och det är denna punkt som vi önskar att ni var lite mer försiktiga med. Som journalister och redaktörer har ni väldigt mycket makt över oss medborgare, så vi ber er att tänka på vilket språk och vilka ord ni använder i dessa situationer så att vi medborgare slipper må dåligt på grund av det.

1 Vill du lära dig mer om dramatiska ordval och överdrivningar? Läs artikeln ”Språkbrukets makt i nyhetsrapportering om krig” längre ner på bloggen.

Läs mer om hur nyhetsmediernas språkbruk påverkar oss medborgare: [Språkbrukets makt i nyhetsrapportering om krig](#)

Läs om en av våra upplevelser när vi konfronterades av det potentiella hotet om krig: [Kommer kriget eller fick jag bara panik i onödan?](#)

Tips till er som vill läsa mer om hur nyhetsmediernas rapportering om krig påverkar oss:

Chomsky, N. (2002) Power and terror. New York: Seven Stories Press.

Cotterell, B. (2003) ”Narrative control in peacebuilding”, i Narratives and the making of peace, S. Humphreys (red.)

Piotrowski, C. H., & Walker, G. R. red. (2006) War and language

Texten bygger på dessa vetenskapliga artiklar och forskningskällor:

Håkan Hvitfelt ”Nyheter i Krig”, i Styrelsen för psykologiskt försvar (1988)

Valerie Gouse, Mariely Valentin-Llopis, Dr. Stephen Perry, & Beryl Nyamwange, ”An Investigation of the Conceptualization of Peace and War in Peace Journalism Studies of Media Coverage of National and International Conflicts”

Wilma Bjelkmark Östlund